

Tantárgy:	Magyar nyelv és irodalom fakultáció
------------------	--

Évfolyam:	11.
------------------	------------

Időkeret:	3	óra/hét	108	óra/év
------------------	----------	----------------	------------	---------------

A fakultáció célja egyrészt a középiskolában tanult ismeretek ismétlése, rendszerezése, másrészt a nagyobb összefüggésekre való rávilágítás, a tanult ismeretek új kontextusba helyezése. Emellett a fakultáción a diákok a középszinten tanult tananyagot kiegészítik, gazdagítják. Az elméleti anyag mellett hangsúlyosan szerepel a gyakorlatban való felismerés, alkalmazás is. A szakirodalom megismerésére, olvasására és feldolgozására is szánunk időt, hiszen az emelt szintű érettségien már a diákoknak képesnek kell lenni a szakszövegek feldolgozására, értelmezésére.

A magyar fakultáció a 11. évfolyamon heti 3 órában fut, így alkalom nyílik arra is, hogy az irodalom áttekintése mellett heti egy-egy órát szánjunk a nyelvtan emelt szintű témaköreire is. A témakörök megegyeznek a jelenlegi érettségi témakörökkel, és igyekszünk az aktuális érettségi követelményeknek és egyben a legújabb szakirodalomnak megfelelően megtervezni és feldolgozni a tananyagot.

A 11. évfolyamon a fakultáció során a 9. és 10. évfolyam irodalom tananyagát mélyítjük el, egészítjük ki, emellett az írásbeli érettségire felkészülve a szövegalkotási, műelemző szöveg írását illetve a szövegértést gyakoroljuk a megismert alkotók művei kapcsán. Nyelvtanból lehetőségeinkhez mérten a 9-11. évfolyamos tananyag témaköreinek áttekintésére törekszünk.

TANULÁSI EREDMÉNYEK A 11. ÉVFOLYAM VÉGÉRE

A 11. évfolyam fakultációs tananyagának tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes önállóan, összefüggően és szakszerűen kifejtteni a tanult témát
- a szakszavakat pontosan használja, jelentésüket ismeri, a szakszavak jelentéskörét felismeri
- képes adott (ismeretlen) témáról önállóan előadást készíteni és tartani
- előadásmódja megfelel a szituációnak, témának
- képes önállóan értelmezni egy szakirodalmi szöveget
- képes vázlatot írni, majd a vázlat alapján előadni egy szakirodalmi szöveg tartalmát
-

TÉMAKÖRÖK ÉS ÓRASZÁMOK IRODALOMBÓL:

Témakör neve	Javasolt óraszám
IRODALOM	

Irodalmi alapfogalmak	10
A dráma fejlődése	24
A líra fejlődése	54
NYELVTAN	
Kommunikáció	6
Ember és nyelvhasználat	6
Nyelvi szintek	8
Összes óraszám	108

A helyi tanterv témakörei és óraszámai irodalomból

Témakör: Irodalmi alapfogalmak	Tervezett óraszám 10
Műfajelmélet	3
Verstani alapfogalmak	3
Irodalomtörténeti áttekintés, korszakok	3
Számonkérés	1

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az irodalmi alapfogalmak biztos ismerete és szakszerű használata
- Biztos tájékozódás az irodalomtörténeti korszakokban
- Az irodalomtörténeti korszakok jellemzése, bemutatása

FOGALMAK: pl.

műnem, műfaj, toposz, archetípus, műfajok, ionicus aminore, ionicus a maiore, strófászerkezetek, ütem, ütemhangsúly, cezúra, mora, versláb, jambus, torcheus, spondeus, anapestus, daktilus, emelkedő versláb, ereszkedő versláb, akció, dikció, népköltészet, műköltészet, szépirodalom, ponyva

Témakör: A dráma fejlődése	Tervezett óraszám 23
Ókori tragédiák. Szophoklész: Oidipusz király	3
Reneszánsz dráma. Shakespeare: Hamlet	3
Klasszicista dráma jellemzői	1
A magyar romantika drámairodalma. Katona József: Bánk bán	3
Vörösmarty: Csongor és Tünde	3
Madách Imre: Az ember tragédiája	2
Realista drámák. Csehov és Ibsen egy-egy drámája	6
Számonkérés	2

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A színház fejlődésének ismerete
- A dráma műfajainak ismerete
- A dráma fejlődésének ismerete
- Dráma szerkezetének magabiztos ismerete, a művekben való felismerése
- Biztos műelemzési képesség

FOGALMAK: pl.

konfliktusos dráma, középpontos dráma, kétszintes dráma, drámaiatlan dráma, szimbolista dráma, tragédia, komédia, színjáték, commedia dell'arte, királydráma, bosszúdráma, drámai költemény, mesejáték, emberiségdráma, expozíció, bonyodalom, konfliktus, krízis, végkifejlet, hübrisz, analitikus dráma

Témakör: A líra fejlődése	Tervezett óraszám 55
Ókor: Anakreón, Horatius, Vergilius, Catullus	3
Biblia, zsoltárok	1
Középkor: himnusz- és zsoltárköltészet. Jacopone da Todi, Carmina Burana	1
Reneszánsz: Petrarca, Janus Pannonius, Balassi Bálint	6
Barokk. Bujdosóénekek	1
Felvilágosodás: Kazinczy Ferenc, Csokonai Vitéz Mihály	4
Romantika. Pl. Goethe, Schiller, Heine, Blake. Byron, Shelley, Keats, Mickiewicz	4
A magyar romantika költészete. Berzsenyi Dániel, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Arany János,	12
Modern líra. Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Rilke	4
A magyar modern líra. Komjáthy, Reviczky, Ady Endre	6
Műveltségi feladatsorok	7
Műelemző esszék	4
Számonkérés	2

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Biztos műelemzési képesség kialakítása
- Műelemző esszé írása
- Stilisztikai eszközök felismerése, megnevezése, elemzése
- A korszak jellemzőinek felismerése
- Különböző művek összehasonlítása
- Vándormotívumok felismerése, megnevezése

FOGALMAK: pl.

ekloga, arany középút, jeremiád, dallamvers, szövegvers, hárompillérű verskompozíció, blank verse, kesergő, piktúra, szentencia, prófétai szerephelyzet, vátesz, szonett, haláltánc, dans macabre, ballada, akrosztikon, anagramma, l'art pour l'art, kötetkompozíció, elefántesonttorony, kiátkozott költők, A Hét, Nyugat, bimetrikus verselés, szimultán verselés, kevert verselés, versciklus

A helyi tanterv témakörei és óraszámai nyelvtanból:

Témakör: Kommunikációelmélet	Tervezett óraszám 6
Kommunikáció. A Jakobson-féle modell	1
A kommunikáció funkciói és ennek eszközei	1
Együttműködési elvek	1
Deixis	1
A személyközi kommunikáció	1
Tömegkommunikáció (eszközei, műfajai)	1

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismeri, felismeri, megnevezi a tanult fogalmakat ismeretlen szövegben is
- Képes a tanult fogalmak alapján önálló szövegalkotásra
- Felismeri és alkalmazza az együttműködés elvét
-

FOGALMAK:

referenciális, konatív, emotív, fatikus, metanyelvi, poétikai funkció; verbális, nonverbális kommunikáció, metakommunikáció, gesztus, mimika, térközsabályozás, deixis, tény, vélemény, diskurzus, kontextus, referencia,

Témakör: Ember és nyelvhasználat	Tervezett óraszám: 6
Nyelvi és nem nyelvi jelek	1
nyelvtípusok	1
nyelvváltozatok: rétegnyelvek	1
nyelvváltozatok: tájnyelvek	1
kettősnyelvűség, kétnyelvűség. Nyelvművelés és nyelvi politika	1
<i>Számonkérés</i>	1

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismeri, felismeri és megnevezi a nyelvi és nem nyelvi jeleket
- Ismeri, felismeri és megnevezi a nyelvtípusokat
- Ismeri, felismeri és megnevezi a nyelvváltozatokat, azok jellemzőit
- Ismeri, felismeri a kettősnyelvűség és a kétnyelvűség jelenségét

FOGALMAK

beszéd és nyelv, verbális és nonverbális jelek, nyelvtípus, agglutináló, flektáló, izoláló, inkorporáló nyelvek, szociolektus, dialektus, nyelvjárás, tájnyelv, diftongus, alaki tájszó, valódi tájszó, kettősnyelvűség, kétnyelvűség

Témakör: Nyelvi szintek	Tervezett óraszám: 8
Hangtan (hangok és hangtörvények)	1
Morfémák	2
Lexémák (szófajok, mondatrészek)	2
Szintagmák (alá- és mellérendelés)	1
Mondatfajták modalitás és szerkezet szerint	1
Számonkérés	1

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismeri, felismeri és megnevezi a nyelvi szinteket
- A nyelvi szintek jellemzőit, kisebb csoportjait képes megnevezni és jellemezni
- A nyelvi szintek jelenségeihez példákat társít

FOGALMAK

fonéma, morféma, lexéma, szintagma, hangtörvények, teljes és részleges hasonulás, összeolvadás, kiesés, megnyúlás, illeszkedés, hangrend, hiátus, zérómorféma, affixum, szuffixum, prefixum, szabad morféma, kötött morféma, előhangzó, szófaj, többszófajúság, szófajváltás, szintagma, mondatrész, modalitás, tagolt és tagolatlan mondat, minimális és bővített mondat, vonzat, egyszerű és összetett mondat, teljes és hiányos mondat. Alárendelő és mellérendelő összetett mondat, tagmondat, utalószó, kötőszó, főmondat, mellékmondat, intonáció, interpunkció

TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK A 11. ÉVFOLYAMON

- A tananyag típusához, illetve a tanított diákközösséghez és az iskola technikai felszereltségéhez igazítva választ a tanár a különböző oktatási stratégiák közül.
- Az oktatási módszerek közül jellemző az előadás, a magyarázat, az elbeszélés és a házi feladatok, írásos beszámolók, esszék
- Számonkérések jellemző módja az esszé és tesztek írása, önálló szóbeli felelet előadása, kiselőadás
- A munkaformák közül a frontális magyarázat mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka jelenik meg
- A kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása mellett az önálló feladatvégzés, témakidolgozás és tanulás kialakítása is fontos feladat.
- A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban is kiemelt jelentősége van (pl. prezentációk készítése).